

Nr 128.

Ankom till riksdagens kansli den 11 maj kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts i punkt 223 under åttonde huvudtiteln av statsverkspropositionen gjorda framställning angående anslag till tekniska elementarskolan i Örebro.

(2:a avd.)

I punkt 223 under åttonde huvudtiteln av den till riksdagen den 13 januari 1917 avlätna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen *dels* å ordinarie stat för tekniska elementarskolan i Örebro uppföra en ny lektorsbefattning i matematik och fysik, med tjänstgöringsskyldighet jämväl i mekanik, samt en ny lektorsbefattning i maskinlära, maskinritning och mekanisk teknologi, med enahanda avlöningsförmåner för innehavarna av dessa båda befattningar, som enligt gällande lönereglering äro fastställda för övriga lektorer vid de tekniska elementarskolorna, och med skyldighet för dem att vara underkastade de för samma lönereglering antagna bestämmelser,

dels för berörda ändamål öka den ordinarie staten för elementarskolan med ett belopp av 8,000 kronor,

dels ock på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag, högst 44,410 kronor, att utgå till följande ändamål med högst nedan angivna belopp, nämligen:

för uppehållande av undervisningen i nya parallellklasser vid tekniska elementarskolan i Örebro under höstterminen 1917

till lärare.....	kronor	4,600: —
» lyshållning, uppvärmning m. m.	»	1,000: —

samt för uppehållande av undervisningen vid nämnda tekniska elementarskola under år 1918

till en lärare i elektroteknik	kronor	3,850: —
» en lärare i matematik, fysik och mekanik	»	3,500: —
» läraren i modellering	»	150: —
» gymnastikläraren	»	800: —
» arvoden åt extra lärare i parallellklasser	»	16,700: —
» verkstaden för undervisning och materiell	»	3,710: —
» kemiska och fysiska laborationer	»	2,300: —
» bibliotek och samlingar	»	500: —
» övningar i lantmåteri	»	500: —
» bestridande av kamrerar- och sekreterar- göromålen	»	100: —
» betjäningens avlöning	»	850: —
» lyshållning, uppvärmning m. m.	»	5,850: —

tillhopa kronor 44,410: —

med rätt för Kungl. Maj:t att redan under år 1917 låta förskottsvis utanordna ett belopp av 5,600 kronor, motsvarande sammanlagda beloppet av de för undervisningen under höstterminen 1917 upptagna posterna.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 586—607 i det vid statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 13 januari 1917.

För uppehållande av verksamheten vid tekniska elementarskolan i Örebro har av riksdagen för år 1917 anvisats ett belopp av 24,070 kronor. Detta belopp har delvis avsetts för bestridande av kostnaderna för en parallellavdelning vid skolan. Kungl. Maj:ts nu förevarande framställning avser att bereda medel för anordnande av ännu en dylik avdelning. Genom privata medel har styrelsen för skolan satts i tillfälle att redan från och med höstterminen 1916 utvidga den första årskursen med en tredje parallellavdelning och skulle genom ett bifall till Kungl. Maj:ts framställning denna avdelning göras permanent, varjämte en motsvarande utvidgning skulle äga rum även i skolans andra och tredje årskurser.

Utskottet har ansett sig böra inhämta yttrande av sakkunniga för fortsatt utredning av frågorna om den lägre tekniska undervisningen m. m., huruvida ett bifall till Kungl. Maj:ts ovanberörda framställning kunde anses utgöra ett föregripande av blivande beslut om organisationen av den tekniska undervisningen på mellanstadiet.

Utskottets
yttrande.

I anledning härav hava ifrågavarande sakkunniga i ett den 2 mars 1917 avgivet yttrande anfört följande:

»I det underdåniga utlåtande och förslag till den lägre tekniska undervisningens ordnande, som av 1907 års kommitté den 11 juni 1912 avgivits, föreslås beträffande Örebro, att därvarande tekniska elementarskola omvandlas till en teknisk fackskola för maskinindustri samt en teknisk fackskola för elektroteknik. Sedermera har det från flere håll och under återopande av tungt vägande skäl anförts, att den föreslagna tekniska fackskolan i elektroteknik borde förläggas icke till Örebro utan till Västerås. Slutligen har det förslaget framlagts av bland andra kommerskollegium, att ett par av de tekniska elementarskolorna och därvid särskilt den i Örebro borde, om ock i moderniserad form, bibehållas. De sakkunnige ha för sin del icke ännu tagit ståndpunkt i denna speciella fråga. Det synes emellertid de sakkunnige så gott som självklart, att tekniska elementarskolan i Örebro icke skall kunna komma att i sin verksamhet förbliva oberörd av en framtida omorganisation av den tekniska undervisningen på mellanstadiet, i vilken riktning denna omorganisation än kommer att gå, samt att det i följd härav och i betraktande av den rådande ovissheten beträffande statsmakternas blivande beslut i denna fråga måste anses, att en utvidgning av tekniska elementarskolan i Örebro med nya parallellavdelningar och nya ordinarie lektorstjänster i viss mån utgör ett föregripande av blivande beslut om organisationen av den tekniska undervisningen på mellanstadiet.»

Ehuru utskottet på grund av de skäl, som sälunda av de sakkunniga anförts, givetvis måst hysa vissa betänkligheter mot ett bifall till framställningen, har utskottet dock icke velat motsätta sig densamma. Till utskottets kännedom har nämligen kommit, att man inom industrikretsar anser den för tillfället rådande bristen på personal med lägre teknisk utbildning utgöra en allvarlig olägenhet för landets industri, men att denna brist delvis skulle avhjälpas inom ganska snar framtid genom den föreslagna utvidgningen av tekniska elementarskolan i Örebro. Under sådana förhållanden torde hänsyn till landets industri böra väga mera än den formella synpunkten. Utskottet har därför ansett sig böra i huvudsak biträda Kungl. Maj:ts framställning. I ett par avseenden har utskottet emellertid icke kunnat följa Kungl. Maj:ts förslag. Beträffande arvodet till en lärare i elektroteknik, vilket hittills utgått med 3,500 kronor men av Kungl. Maj:t föreslagits till 3,850 kronor, har utskottet ansett sig böra stanna vid det nuvarande beloppet. I fråga om arvodet till extra lärare har Kungl. Maj:t föreslagit, att detta skulle beräknas till i medeltal 135 kro-

nor för veckotimme, men har utskottet ansett, att det nu utgående beloppet, 125 kronor för veckotimme, icke bör ökas. Genom de sålunda vidtagna ändringarna skulle det för uppehållande av undervisningen under år 1918 erforderliga beloppet minskas med ett belopp av 1,550 kronor, varav 350 kronor på anslaget till en lärare i elektroteknik och 1,200 kronor på anslaget till arvoden åt extra lärare i parallellklasser. I övrigt har utskottet intet att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag och får alltså hemställa,

att riksdagen må

a) å ordinarie stat för tekniska elementarskolan i Örebro uppföra en ny lektorsbefattning i matematik och fysik, med tjänstgöringsskyldighet jämväl i mekanik samt en ny lektorsbefattning i maskinlära, maskinritning och mekanisk teknologi, med enahanda avlöningsförmåner för innehavarna av dessa båda befattningar, som enligt gällande lönereglering äro fastställda för övriga lektorer vid de tekniska elementarskolorna, och med skyldighet för dem att vara underkastade de för samma lönereglering antagna bestämmelser,

b) för berörda ändamål öka den ordinarie staten för elementarskolan med ett belopp av 8,000 kronor,

c) på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag, högst, 42,860 kronor, att utgå till följande ändamål med högst nedan angivna belopp, nämligen:

för uppehållande av undervisningen i nya parallellklasser vid tekniska elementarskolan i Örebro under höstterminen 1917

till lärare	kronor	4,600: —
-------------------	--------	----------

» lyshållning, uppvärmning m. m.	»	1,000: —
---------------------------------------	---	----------

samt för uppehållande av undervisningen vid nämnda tekniska elementarskola under år 1918

till en lärare i elektroteknik	kronor	3,500: —
--------------------------------------	--------	----------

» en lärare i matematik, fysik och mekanik	»	3,500: —
--	---	----------

» läraren i modellering	»	150: —
-------------------------------	---	--------

» gymnastikläraren	»	800: —
--------------------------	---	--------

» arvoden åt extra lärare i parallellklasser	»	15,500: —
--	---	-----------

till verkstaden för undervisning och materiell	kronor	3,710: —
» kemiska och fysiska laborationer	»	2,300: —
» bibliotek och samlingar	»	500: —
» övningar i lantmåteri	»	500: —
» bestridande av kamrerar- och sekreterargöromålen	»	100: —
» betjäningens avlöning	»	850: —
» lyshållning, uppvärmning m. m.	»	5,850: —
tillhopa kronor		42,860: —

med rätt för Kungl. Maj:t att redan under år 1917 låta förskottsvis utanordna ett belopp av 5,600 kronor, motsvarande sammanlagda beloppet av de för undervisningen under höstterminen 1917 upptagna posterna.

Stockholm den 11 maj 1917.

På statsutskottets vägnar:

AREL EKMAN.

Närvarande: se under utlåtandet nr 125.

Reservation

av herrar *A. Pers*, *K. V. Rydén*, *J. B. Eriksson* i Grängesberg, *J. Ström*, *C. R. Jansson* i Falun och *K. O. Strid*, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»För uppehållande — — — — — årskurser.

Utskottet — — — — — mellanstadiet.

I anledning — — — — — mellanstadiet.

Med hänsyn till vad de sakkunniga sålunda anfört och då det enligt vad utskottet inhämtat torde vara att förvänta, att frågan om organisationen av den tekniska undervisningen på mellanstadiet inom en snar framtid förelägges riksdagen, har utskottet hyst synnerligen stora betänkligheter mot ett bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

Utskottet har dessutom funnit det anmärkningsvärt, att styrelsen för ifrågavarande skola ansett sig böra inrätta en parallellavdelning i första årskursen utan att invänta ett beslut av Kungl. Maj:t och riksdagen angående en eventuell utvidgning av skolan.

Av dessa skäl anser sig utskottet icke böra biträda Kungl. Maj:ts förslag att under nuvarande förhållanden utvidga skolan med ännu en parallellavdelning. Emellertid har utskottet ansett, att av hänsyn till de elever, som utöver det ordinarie elevantalet redan blivit intagna i första kursen, anordningar böra vidtagas, så att de må kunna fortsätta sin utbildning vid skolan. För den skull torde medel böra anvisas för ordnande av parallellklasser för dessa elever jämväl i andra och tredje årskurserna. Utskottet har därför låtit uppgöra följande beräkning över kostnaderna för en parallellklass under läsåret 1917—1918 samt höstterminen 1918:

För ett läsår:

Till arvoden för undervisning 41 veckotimmar à 125 kronor	5,125: —
» verkstaden.....	» 350: —
» laborationer.....	» 200: —
» lyshållning, uppvärmning m. m....	» 950: —
	<hr/> Summa kronor 6,625: —
För en hösttermin.....	» 3,200: —
	<hr/> Summa kronor 9,825: —

eller i avrundat tal 10,000 kronor.

Förutom detta belopp för upprätthållande av undervisningen i en tillfällig parallellklass har utskottet ansett att för uppehållande av verksamheten vid skolan i övrigt bör anvisas samma belopp som för innevarande år eller 24,070 kronor.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag, högst 34,070 kronor, att utgå till följande ändamål med högst nedan angivna belopp, nämligen:
 för uppehållandet av undervisningen i
 en tillfällig parallellklass vid tekniska
 elementarskolan i Örebro under höst-
 terminen 1917 ..... kronor 3,200: —
 samt för uppehållande av undervisningen
 vid nämnda tekniska elementarskola
 under år 1918

till höjda avlöningar åt extra lärarna i svenska språket, främmande språk, frihandsteckning och modellering.....	kronor	825: —
till höjd ersättning för bestridande av sekreterar- och kamrerargöromålen	»	100: —
till arvode åt extra lärare för under- visning i parallellklasser	»	13,075: —
till biträden i lantmäteri m. m.....	»	200: —
» » på verkstaden	»	1,570: —
» betjäningens avlöning	»	850: —
» lyshållning, uppvärmning m. m. ...	»	3,300: —
» provisorisk utvidgning av skolan med en elektroteknisk avdelning ...	»	4,150: —
» en tillfällig parallellklass	»	6,800: —
tillhopa kronor		34,070: —

med rätt för Kungl. Maj:t att redan under år 1917 låta
förskottsvis utanordna ett belopp av 3,200 kronor.»